

Les trois présents de M. d'Artagnan père

Le premier lundi du mois d'avril 1625 le bourg de Meung ressemblait à la Rochelle : le centre des Huguenots révoltés. Plusieurs bourgeois, voyant s'enfuir les femmes du côté de la Grand-Rue, se hâtaient de prendre un mousquet et se dirigeaient vers l'auberge du Franc Meunier, devant laquelle se formait une foule bruyante de curieux.

En ce temps-là les désordres étaient fréquents. Les seigneurs guerroyaient entre eux, le roi faisait la guerre au cardinal et l'Espagne faisait la guerre au roi. En outre, il y avait encore les voleurs, les mendiants, les huguenots et les laquais, qui faisaient la guerre à tout le monde. Les bourgeois s'armaient toujours contre les voleurs et contre les laquais, souvent contre les seigneurs et les huguenots, quelquefois contre le roi, mais jamais contre le cardinal et l'Espagne. Voilà pourquoi ce susdit premier lundi du mois d'avril 1625 les bourgeois entendant du bruit et ne voyant ni le guidon jaune ou rouge, ni la livrée des laquais du cardinal Richelieu, se sont précipités à l'auberge du Franc Meunier.

La cause de cette rumeur était un jeune homme. Traçons son portrait : figurez-vous Don Quichotte à dix-huit ans, mais sans armure, vêtu d'un pourpoint de laine. Le visage long et brun, les pommettes saillantes, signe de malice, les muscles maxillaires très développés, indice infailible auquel on reconnaît le Gascon, même sans béret, et notre jeune homme portait un béret orné d'une espèce de plume. L'œil intelligent, le nez crochu, mais finement dessiné, cependant trop grand pour un adolescent, trop petit pour un homme mûr. Sans sa longue épée de côté qui battait les mollets de son propriétaire quand il était à pied, et le poil de son cheval quand il était à cheval, on pouvait le prendre pour un garçon de ferme en voyage.

-
- 1 Gramatika: Rozdíl mezi minulým časem složeným (*passé composé*) a imperfektem (*imparfait*)

Passé composé vyjadřuje jednorázový, v minulosti ukončený děj. Do čestiny se *passé composé* často překládá dokonavou formou slovesa:

Il se sont précipités. Příběhli.

Imparfait se často překládá nedokonavým tvarem sloves. Používá se pro

- 1) popis v minulosti: Le bourg de Meung ressemblait à la Rochelle. – Městečko Meung se podobalo/ vypadalo jako la Rochelle.
- 2) vyjádření nějakého stavu: C'était un cheval jaune de douze ans. – Byl to dvanáctiletý žluták.
- 3) Vyjádření děje, který v minulosti trvá: Une foule bruyante des curieux se formait devant l'auberge. – Před hostincem se tvořil hlučný dav zvědavců.
- 4) vyjádření děje, který se v minulosti pravidelně opakoval: Les paniques étaient fréquentes. – Paniky bývaly časté.

Tři dary pana d'Artagnana otce

První pondělí měsíce dubna r. 1625 se městečko Meung podobalo La Rochelle – středisku vzbouřených hugenotů. Mnozí měšťané, když viděli, jak ženy utíkají směrem ke Grande-Rue, spěchali pro mušketu a zamířili k hostinci U svobodného mlynáře, před kterým se tvořil hlučný dav zvědavců.

V té době byly paniky běžné. Velmoži válčili mezi sebou, král vedl válku s kardinálem a Španělsko válčilo s králem. Mimoto zde byli ještě zloději, žebráci, hugenoti a čeledi, kteří vedli válku proti všem. Měšťané se vždy chopili zbraně proti zlodějům a čeledi, často proti velmožům a hugenotům, někdy proti králi, nikdy však proti kardinálovi a Španělsku. Proto tedy onoho zmíněného prvního pondělí měsíce dubna r. 1625, když měšťané zaslechli hluk a neviděli ani žlutý, ani červený prapor, ani livreje čeledínů kardinála Richelieu, přispěchali k hostinci U svobodného mlynáře.

Příčinou poprasku byl nějaký mladý muž. Načrtněme jeho podobiznu: představte si osmnáctiletého Dona Quijota, ale bez brnění, oděného ve vlněné kazajce. Dlouhý a snědý obličej, vystouplé lícní kosti – znak lstivosti, nadmíru vyvinuté čelistní svaly – neklamný ukazatel, podle kterého poznáme Gaskoňce dokonce i bez baretu, a náš jinoch baret měl, ozdobený jakýmsi pérem. Chytré oči, zahnutý nos, avšak jemně tvarovaný, ale příliš velký na jinocha, příliš malý na hotového muže. Bez dlouhého kordu u pasu, který bil svého majitele do lýtek, když šel pěšky, a jeho koně do srsti, když jel, by ho člověk mohl pokládat za statkářského synka na cestách.

Car notre jeune homme avait un cheval, qui était si remarquable, qu'il avait été remarqué : c'était un cheval jaune du Béarn âgé douze ans, sans crin à la queue, mais avec javarts aux jambes. Quand même, il faisait ses huit lieues par jour. Malheureusement ses qualités étaient si bien cachées sous son poil étrange, que son apparition produisait une sensation qui atteignait même son cavalier. Et c'était d'autant plus pénible pour d'Artagnan (ainsi s'appelait ce Don Quichotte), qu'il savait bien qu'une pareille monture le rendait ridicule², même s'il était un bon cavalier. Aussi avait-il fort soupiré en acceptant ce don de M. d'Artagnan père. Il savait bien qu'une pareille bête valait au moins vingt livres et que les paroles qui avaient accompagné le présent n'avaient pas de prix.

« Mon fils, avait dit le gentilhomme gascon, ce cheval est né dans la maison de votre père, il y a tantôt treize ans et y est resté depuis ce temps-là, ce qui doit vous porter à l'aimer. Ne le vendez jamais, laissez-le mourir tranquillement et honorablement de vieillesse. Ne supportez jamais rien que de M. le cardinal et du roi, a continué M. d'Artagnan père. C'est par son courage, qu'un gentilhomme fait son chemin aujourd'hui. Vous êtes jeune, et vous devez être brave pour deux raisons : la première, c'est que vous êtes Gascon, et la seconde, c'est que vous êtes mon fils. Ne craignez pas les occasions et cherchez les aventures. Battez-vous à tout propos, battez-vous d'autant plus que les duels sont défendus, et que par conséquent, il y a deux fois du courage à se battre. Je n'ai, mon fils, à vous donner que quinze écus, le cheval et les conseils que vous venez d'entendre. Votre mère y ajoutera la recette d'un certain baume qu'elle tient d'une bohémienne, qui guérit miraculeusement toute blessure qui n'atteint pas le cœur ... Et encore une chose : un exemple que je vous propose, celui de M. de Tréville. Il était mon voisin autrefois, et a joué enfant avec notre roi Louis XIII, que Dieu le conserve ! Quelquefois leurs jeux dégénéraient en bataille, mais le roi n'était pas toujours le plus fort. Les coups qu'il en a reçus lui ont donné beaucoup d'estime et d'amitié pour M. de Tréville. Sans compter les guerres, M. de Tréville s'est battu en duel cent fois peut-être !

---

2 Slovíčka:

rendre qq'un/qch + *prídavné jméno*: u někoho/něčeho činit, způsobit

Il le rendait ridicule. Činil ho směšným, zesměšňoval ho.

Cela me rend triste. To mě rozesmutňuje.

Tu me rends heureux. Ty mi děláš radost.

Náš mladý muž měl totiž koně, který byl tak pozoruhodný, že pozornost vzbudil: byl to asi dvanáctiletý béarnský žluťák, bez hřívy na ocase, ale s vředy na nohou. Přesto urazil denně svých osm mil. Naneštěstí jeho dobré vlastnosti tak dobře skryla podivná srst, takže jeho příjezd vyvolal rozruch, který postihl i jeho jezdce. A to bylo o to trapnější pro d'Artagnana (tak se jmenoval tento Don Quijote), protože si byl velmi dobře vědom, že takový kůň ho činí směšným, ač je dobrým jezdcem. Však si také hluboce povzdychl, když ten dar od otce d'Artagnana přijímal. Dobře věděl, že takové zvíře má cenu aspoň dvacet liber a slova, která dar provázela, jsou nedocenitelná.

„Synu můj,“ pravil gaskoňský šlechtic, „tento kůň se narodil v domě vašeho otce, brzy tomu bude třináct let. Od té doby tu zůstal, a proto ho musíte mít rád. Nikdy ho neprodávejte, nechte ho zemřít klidně a čestně stářím. Od nikoho si nenechte nic líbit, s výjimkou pana kardinála a krále,“ pokračoval pan d'Artagnan otec. „Jenom odvahou si dnes šlechtic razí svou cestu. Jste mladý a musíte být statečný ze dvou důvodů: za prvé, protože jste Gaskoňec, a za druhé, protože jste můj syn. Nebojte se příležitostí a vyhledávejte dobrodružství. Bijte se při každé příležitosti, bijte se o to víc, že jsou souboje zakázány, a je tedy potřeba dvojnásobné statečnosti. Mohu vám, synu, dát jen patnáct tolarů, koně a rady, které jste právě vyslechl. Vaše matka vám k tomu přidá recept na balzám, který má od jedné cigánky, který zázračně léčí každou ránu, která nezasáhla srdce... A ještě jedna věc: příklad, který vám chci nabídnout – pana de Tréville. Kdysi byl mým sousedem a jako dítě si hrával s naším králem Ludvíkem XIII., Bůh ho ochraňuj! Občas se jejich hry zvrhávaly ve rvačky, ale král nebyl vždy ten silnější. Rány, které v nich utržil, v něm vzbudily úctu a přátelství k panu de Tréville. Ne počítaje války pan de Tréville se bil v souboji možná stokrát!

